

Právo a judikatúra v praxi

Výber z najzaujímavejších nových rozhodnutí súdov

Obsah:

- 1. K oprávneniu banky postúpiť pohľadávku voči spotrebiteľovi tretej osobe**
Uznesenie Krajského súdu Trnava sp. zn. 23Co/525/2015 zo dňa 22. 8. 2016
- 2. Nemožnosť voľby iného, ako rozhodcovského súdu ako neprijateľná zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve. Cieľ a účel súdneho prieskumu rozhodcovskej doložky v exekučnom konaní.**
Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 21CoE/216/2016 zo dňa 4. 10. 2016
- 3. Nezhoda rodičov vs. opakovaný odchod matky s dieťaťom**
Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. sp. zn. 11CoP/442/2016 zo dňa 28. 9. 2016
- 4. Zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie po uplynutí 15 dňovej lehoty vs. nesprávny úradný postup exekučného súdu**
Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9Co/456/2015 zo dňa 9. 8. 2016
- 5. K prednostnej aplikácii Občianskeho zákonníka v prípade spotrebiteľských zmlúv**
Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/834/2015 zo dňa 29. 6. 2016
- 6. K nemožnosti žiadateľa požadovať od obce/mesta ako povinnej osoby informácie, ktoré sa musia na základe žiadosti vytvárať**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Sžo/55/2015 zo dňa 2. 2. 2016
- 7. K nedobromyselnej držbe pozemkov právnymi predchodcami na základe zmluvy o prevode**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 506/2015 zo dňa 26. 1. 2016
- 8. K charakteru a poslaniu zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžr/84/2014 zo dňa 28. 1. 2016
- 9. Premlčanie poisťného**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžo/62/2014 zo dňa 16. 3. 2016
- 10. Naliehavý právny záujem na určení neplatnosti úverovej zmluvy**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Cdo 251/2015 zo dňa 16. 3. 2016
- 11. Nadobúdanie vlastníctva**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 MCdo 5/2013 zo dňa 31. 3. 2016
- 12. K sprístupneniu informácií týkajúcich sa výkonu kontroly v podniku**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Sžo/72/2015 zo dňa 1. 3. 2016
- 13. K povinnosti odvolacieho súdu odôvodniť zmenu výšky odškodnenia za bolesť alebo za sťaženie spoločenského uplatnenia priznanú rozsudkom súdu prvého stupňa**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 464/2015 zo dňa 25. 2. 2016
- 14. K podmienkam prechodu vlastníctva na obce**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 307/2013 zo dňa 25. 2. 2016
- 15. Určenie miestnej príslušnosti správcu dane**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžf/31/2015 zo dňa 5. 4. 2016

1. K oprávneniu banky postúpiť pohľadávku voči spotrebiteľovi tretej osobe

Uznesenie Krajského súdu Trnava sp. zn. 23Co/525/2015 zo dňa 22. 8. 2016

Anotácia:

Žalobca nesúhlasil so zamietnutím žaloby z dôvodu nepreukázania účinnosti postúpenia pohľadávky. Tvrdil, že § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách nemožno spájať s aktívnou legitimáciou žalobcu ako postupníka pohľadávky, keďže účelom tohto ustanovenia je úprava výnimiek z bankového tajomstva a nehovorí o podmienkach platnosti postúpenia pohľadávok.

Právna veta:

Úpravou § 92 ods. 8 (predtým 7) zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách v platnom znení (ďalej len „Zákon o bankách“) mal zákonodarca na mysli oprávnenie banky postúpiť časť peňažného záväzku, s ktorým je dlžník po stanovenú dobu napriek písomnej výzve banky v omeškaní. Uvedené ustanovenie by banku malo motivovať k tomu, aby podnikla určité kroky smerujúce k ukončeniu záväzkového vzťahu pri dlhodobom nesplácaní úveru dlžníkom a nemala by len počas celého trvania zmluvy každý mesiac pripisovať na účet dlžníka úroky, poplatky, úroky z omeškania a rôzne iné sankcie, aby sa dlh neustále zvyšoval. Takéto správanie banky nespĺňa požiadavku prístupu s odbornou starostlivosťou, ako to vyplýva zo zákona o ochrane spotrebiteľa. Nie je v záujme spotrebiteľa, aby po uzavretí úverovej zmluvy s bankou táto kedykoľvek, počas trvania záväzkového vzťahu postupovala pohľadávku voči spotrebiteľovi tretej osobe, ktorá napríklad nepodlieha dozoru a dohľadu Národnej banky Slovenska. Takéto konanie banky by sa pričilo účelu a zmyslu Zákona o bankách, keďže poskytovanie úverov a ich správa je špecifickou, osobitne právnym predpisom upravenou činnosťou.

Právna oblasť: Obchodné právo, finančné právo

Právny inštitút: Ochrana klientov a bankové tajomstvo, Postúpenie pohľadávky, Rozhodnutie odvolaní

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 40/1964Zb. – § 525, 483/2001 Z. z. – § 92 ods. 8, 160/2015 Z. z. – § 387

2. Nemožnosť voľby iného, ako rozhodcovského súdu ako neprijateľná zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve. Cieľ a účel súdneho prieskumu rozhodcovskej doložky v exekučnom konaní.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 21CoE/216/2016 zo dňa 4. 10. 2016

Anotácia:

Oprávnený sa domáhal vykonania exekúcie na základe exekučného titulu, ktorým bol rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská a.s., so sídlom v Bratislave. Žalobcom, resp. oprávneným poskytnutý úver mal povinný, t. j. žalovaný, splatiť v dohodnutých splátkach a lehotách. V preskúmvanej veci je rozhodcovská doložka uvedená vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou zmluvy o úvere. Táto rozhodcovská doložka bola uvedená v bode 17 Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru ako alternatíva s právomocou všeobecného súdu, čím bola formálne splnená požiadavka uvedená v § 53 ods. 4 písm. r) OZ, aby zmluva neobsahovala také dojednanie rozhodcovskej doložky, aby spotrebiteľ spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Právna veta:

- I. Zmluvná podmienka, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s veriteľom (dodávateľom) riešil výlučne v rozhodcovskom konaní bráni tomu, aby na základe nej mohol byť vydaný rozhodcovský rozsudok a tento následne mohol byť spôsobilým exekučným titulom pre vykonávanie exekúcie. Odvolací súd nepopiera, že rozhodovanie sporov v rozhodcovskom konaní je alternatívnou možnosťou k súdnému konaniu avšak, ak je spotrebiteľ nútený podrobiť sa podľa rozhodcovskej doložky rozhodnutiu veriteľom určenému rozhodcovskému súdu, nemožno hovoriť o individuálne dojednanej podmienke spotrebiteľskej zmluvy. Ide o neprimeranú zmluvnú podmienku a súd je oprávnený vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho vyplývajú podľa vnútroštátneho práva, aby sa uistil, že spotrebiteľ nebude takouto doložkou viazaný.
- II. Cieľom ani účelom súdneho prieskumu v exekučnom konaní nie je poskytnúť spotrebiteľovi neoprávnenú ochranu, umožňujúcu mu vyhnúť sa vráteniu poskytnutých finančných prostriedkov. Cieľom súdneho prieskumu je zistiť, či právny vzťah medzi spotrebiteľom a poskytovateľom služby alebo plnenia predstavuje vyvážené zmluvné podmienky, zaväzuje na právom dovolené plnenie a či bolo spotrebiteľovi umožnené slobodné rozhodnutie o voľbe rozhodcovského súdu, t. j. či dohoda o rozhodcovskej doložke je skutočne prejavom slobodnej, určitej, vážnej a zrozumiteľnej vôle spotrebiteľa, alebo či je len prejavom voľby veriteľa (silnejšej zmluvnej strany), bez možnosti výberu a ovplyvnenia tejto skutočnosti spotrebiteľom.

Exekučný súd je v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku a v súlade so zásadou proporcionality práv, pri rešpektovaní osobitostí každej z prejednávanych exekučných vecí (osobitosti kauzy) oprávnený a povinný vždy dôsledne skúmať, či prípadný nesúlad exekučného titulu so zákonom, resp. rozhodcovská zmluva alebo doložka zakladajúca právomoc rozhodcovského súdu na prejednanie a rozhodnutie vo veci predstavuje takú kolíziu dvoch alebo viacerých subjektívnych práv (vymožiteľnosť práva oprávneného voči právu spotrebiteľa na ochranu pred vynúteným dosiahnutím zmluvnej dohody), aby právo tento spor riešilo spôsobom chránenia slabšieho práva s nevyhnutným obmedzením práva silnejšieho. Takáto kolízia v neprospech spotrebiteľa existuje dojednaním rozhodcovskej doložky vylučujúcej možnosť podania žaloby na všeobecný súd, ak dodávateľ (oprávnený) skôr podá žalobu na súde rozhodcovskom.

Právna oblasť: Exekučné právo, Spotrebiteľské právo

Právny inštitút: Exekučný titul, spotrebiteľská zmluva, účinky rozhodcovského rozsudku

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – § 387 ods. 1, 233/1995 Z. z. – § 41 ods. 2, § 243d, 244/2002 Z. z. – § 35, 40/1964Zb. – § 52 ods. 1, ods. 4, § 39, 129/2010 Z. z. – § 2 písm. a)

3. Nezhoda rodičov vs. opakovaný odchod matky s dieťaťom

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. sp. zn. 11CoP/442/2016 zo dňa 28. 9. 2016

Anotácia:

Z obsahu spisu a podaní oboch rodičov je zrejmé, že vzťahy medzi rodičmi sú značne narušené, ich partnerské nezhody sa prejavujú najmä vo vzťahoch týkajúcich sa maloletej.

Právna veta:

Podľa názoru odvolacieho súdu si matka musí byť vedomá následkov svojho rozhodnutia (odísť z výchovného a sociálneho prostredia maloletého dieťaťa presťahovaním sa do inej krajiny, následne zmenou bydliska dieťaťa na Slovensku a zmenou školského zariadenia mimo miesta trvalého bydliska dieťaťa), a jeho dopadu na spôsob a možnosti výkonu jej osobnej starostlivosti o maloleté dieťa do budúcnosti. Rovnako je potrebné zdôrazniť, že v danom prípade je matka tým rodičom, ktorý nerešpektuje právo maloletého dieťaťa na starostlivosť zo strany oboch rodičov, právo na kontakt s oboma rodičmi a už vôbec nie jeho právo na stabilitu a zachovanie jej známeho výchovného prostredia, na jej zdravý a harmonický vývoj s neprerušením citových väzieb k obom rodičom. Matka svojím opakovaným odchodom zavinila situáciu a zmeny, či už domáceho alebo školského prostredia dieťaťa. Odvolací súd poukazuje na ustanovenie § 35 Zákona o rodine upravujúceho ustanovenie o rozhodovaní súdu pri nezhode rodičov o podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práva povinností, ktorými sú okrem iného aj zmena bydliska dieťaťa a výber školského zariadenia pre dieťa. V prípade takejto nezhody rodičov je neprípustné svojvoľné rozhodovanie len jedným z nich o takýchto podstatných veciach. Odvolací súd dopĺňa, že za súčasnej situácie je v záujme maloletého dieťaťa potrebné zachovanie stability pomerov a zabezpečenie nerušeného priebehu konania vo veci samej v snahe prijať rozhodnutie, ktoré bude kopírovať najlepší záujem dieťaťa.

Právna oblasť: Právna oblasť: Civilné mimosporové právo, Rodinné právo

Právny inštitút: Rozhodovanie súdu pri nezhode rodičov, Niektoré ustanovenia o neodkladných a iných opatreniach súdu

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 160/2015 Z. z. – § § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, 161/2015 Z. z. – § 362, § 366 36/2005 Z. z. – § 35

4. Zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie po uplynutí 15 dňovej lehoty vs. nesprávny úradný postup exekučného súdu

Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9Co/456/2015 zo dňa 9. 8. 2016

Anotácia:

Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd medzitýmnym rozsudkom určil, že žalovaný (Slovenská republika) je zodpovedný za škodu vzniknutú nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Galanta (ďalej len „exekučný súd“), pretože tento nerozhodol o žiadosti o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie pre pohľadávku žalobcu v zákonom stanovenej lehote a rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy.

Právna veta:

Z citovaných ustanovení § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v platnom znení a § 44 ods. 2 Exekučného poriadku je zrejmé, že lehota 15 dní je zákonodarcom stanovená pre exekučný súd len pre prípad nezistenia rozporu žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom. Len v tom prípade je povinnosťou exekučného súdu do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poveriť exekútora na vykonanie exekúcie. Pre prípad zistenia rozporu exekučného titulu so zákonom, a teda pre prípad zamietnutia žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zákonodarca lehotu neurčil. Nie je preto možné konštatovať, že v preskúmvanej veci došlo k nesprávnemu úradnému postupu exekučného súdu tým, že žiadosť exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol po uplynutí 15-tich dní odo dňa doručenia žiadosti. Odvolací súd dáva za pravdu žalovanému v tom, že nesprávny úradný postup nie je možné vzhliadať ani v existencii prietahov v konaní exekučného súdu. Žalobca nepreukázal, že by v konaní exekučného súdu boli príslušným orgánom konštatované prietahy, pričom všeobecný súd v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom takýmto orgánom nie je.

Právna oblasť: Exekučné právo, Správne právo

Právny inštitút: Exekučný titul, nesprávny úradný postup

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 514/2003 Z. z. – § 9 ods. 2, 233/1995 Z. z. – § 44 ods. 2

5. K prednostnej aplikácii Občianskeho zákonníka v prípade spotrebiteľských zmlúv

Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/834/2015 zo dňa 29. 6. 2016

Anotácia:

Z obsahu spisu vyplýva, že medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným bola uzatvorená Zmluva o splátkovom úvere, na základe ktorej bol poskytnutý žalovanému úver vo výške 962,62 Eur, pri pevnej úrokovej sadzbe 17,30 % p. a. a RPMN 10,30 %. Žalovaný bol povinný splácať úver v splátkach vo výške splátky 25,82 Eur mesačne. Splátky boli splatné mesačne, k 20. dňu v kalendárnom mesiaci. Zmluvou o postúpení pohľadávok postúpil postupca svoje pohľadávky na žalobcu. Pohľadávka žalobcu ku dňu postúpenia bola v celkovej výške 1881,87 Eur.

Právna veta:

Novela Občianskeho zákonníka vykonaná zákonom č. 102/2014 Z. z. definitívne normatívne vyriešila (doplnením ustanovením § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka), že na všetky právne vzťahy, v ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Z autentického výkladu zákonodarcu vyplýva, že Občiansky zákonník bude použitý, pokiaľ ide o posudzovanie otázky premlčania, otázky úpravy ručenia, zmluvnej pokuty, uznania záväzku a podobne, aj keby sa na právny režim mala použiť práva úprava Obchodného zákonníka. Hoci účinnosť tohto ustanovenia bola posunutá až na 1. apríl 2015, predmetné ustanovenie poníma výkladový status a jeho cieľom je iba *expressis verbis* vyjadriť aj doposiaľ platné pravidlo prednostného použitia režimu Občianskeho zákonníka na spotrebiteľské záväzky. Je preto potrebné uzavrieť, síce nepopierajúc povahu úverovej zmluvy ako absolútneho obchodu, na otázku premlčania je však potrebné vzhľadom na spotrebiteľský charakter zmluvy aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktoré sú pre spotrebiteľa výhodnejšie.

Právna oblasť: Občianske právo hmotné

Právny inštitút: Premlčacia doba, spotrebiteľské zmluvy

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 40/1964 Zb. – § 101, § 52 ods. 2

6. K nemožnosti žiadateľa požadovať od obce/mesta ako povinnej osoby informácie, ktoré sa musia na základe žiadosti vytvárať

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Sžo/55/2015 zo dňa 2. 2. 2016

Anotácia:

Napadnutým rozsudkom Krajský súd zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného, ktorým žalovaný odvolanie žalobcu zamietol a potvrdil rozhodnutie mestského úradu o odmietnutí poskytnúť informácie, vo veci nevyhovenia žiadosti o sprístupnenie informácií. Žalobca podal žiadosť o sprístupnenie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov, v ktorej žiadal mesto ako povinnú osobu, aby mu sprístupnila nasledovné informácie: predloženie vyúčtovaní hodinových odmien, časových špecifikácií resp. výkazov odpracovaných hodín k faktúram predloženým P. J. listom, ktoré mu mali advokáti predložiť pri vyúčtovaní odmien spolu s faktúrami v zmysle predložených zmlúv a dohôd o právnej pomoci.

Právna veta:

Kľúčovým pojmom pri výklade ustanovenia § 3 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o slobode informácií“) je pojem „informácia k dispozícii“. Senát odvolacieho súdu si je vedomý toho, že extenzívnym výkladom zákona č. 211/2000 Z. z. by bolo možné rozšíriť informačnú povinnosť povinných osôb na akýkoľvek údaj, ktorý majú k dispozícii. V tom prípade však dochádza k výraznému narušeniu princípu dobrej verejnej správy. Zo zákona č. 211/2000 Z. z. vyplýva, že musí ísť o povinnú osobu, ktorá má žiadanú informáciu vo svojej pôsobnosti alebo k dispozícii a musí ísť o verejný záujem, aby ich mala, zhromažďovala a poskytovala. Princíp prístupu k informácii znamená možnosť pozrieť sa na údaje, ktoré na úrade „ležia“ a s ktorými úrad pracuje. Informáciou sa myslí to, čo na úrade v okamžiku opýtania je alebo má byť k dispozícii. Táto povinnosť sa však netýka vytvárania nových informácií, ktoré by musel povinný subjekt vytvoriť na základe konkrétnej žiadosti oprávnenej osoby.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že povinná osoba, resp. žalovaný nie je povinný získať, vyžadovať, zhromažďovať, vyhodnocovať, vyhľadávať ba dokonca spracovávať materiály požadované žiadateľom, ak sa v ich originálnej podobe v jeho dokumentácii nenachádzajú a ani to, aby povinné osoby museli vykonávať na žiadosť oprávnených osôb také úkony, ktoré nesmerujú k výkonu ich právomoci, alebo realizovať vyhodnocovaciu činnosť na požiadanie.

Právna oblasť: Ústavné právo, Právo na informácie

Právny inštitút: povinné osoby, infozákon, žiadosť o sprístupnenie informácií, slobodný prístup k informáciám

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 460/1992 Zb. – čl. 26 ods. 2, 211/2000 Z.z. – § 2 ods. 1, § 3 ods. 1, § 4 ods. 1, § 14 ods. 1 a ods. 2, § 18 ods. 2, § 22 ods. 1

7. K nedobromyseľnej držbe pozemkov právnymi predchodcami na základe zmluvy o prevode

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 506/2015 zo dňa 26. 1. 2016

Anotácia:

Žalobcovia nesúhlasili s právnym názorom odvolacieho súdu, že ich právní predchodcovia neboli dobromyseľní v otázke oprávnenej držby, ani so záverom o nedodržaní náležitej opatrnosti týkajúcej sa zmienky uvedenej v kúpnej zmluve, že zmluva podlieha registrácii na Štátnom notárstve. Prijatím takého záveru by došlo k popretiu samotného inštitútu vydržania vlastníctva. Zastávajú názor, že ich právní predchodcovia nerušeným užívaním nehnuteľnosti po dobu dlhšiu než 10 rokov vydržali vlastníctvo k predmetnej nehnuteľnosti.

Právna veta:

Pokiaľ v preskúmvanej veci sa poručitelia ujali v roku 1972 držby pozemkov na základe zmluvy o ich prevode, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom, hoci zákon takúto registráciu vyžadoval, nemohli byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že sú ich vlastníckmi, aj keď subjektívne mohli byť o svojom vlastníctve presvedčení. Požiadavka na registráciu zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnej veci bola v Občianskom zákonníku jasne a jednoznačne vymedzená v ustanovení § 134 ods. 2 (v znení platnom do 31. 12. 1991) tak, že ak sa nehnuteľná vec prevádza na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo účinnosťou zmluvy, pričom na jej účinnosť je potrebná registrácia štátnym notárstvom, ak nejde o prevod do socialistického vlastníctva. Odvolací súd však správne uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia, že dobromyseľnosť držby právnymi predchodcov žalobcov spochybňovala už samotná kúpna zmluva z 12. apríla 1972, keď táto nebola podpísaná všetkými jej účastníkmi, pretože jednoznačne zmluvu nepodpísala kupujúca M.K. (už táto samotná skutočnosť vylučovala dobromyseľnosť kupujúcich, pretože tejto skutočnosti si museli byť obaja vedomí) a taktiež priamo z obsahu zmluvy vyplývajúca skutočnosť, že zmluva podlieha registrácii štátnym notárstvom, ale v neposlednej rade aj samotná nekonkrétnosť predmetu kúpnej zmluvy, keďže predmetom prevodu bol „zbytok stavebnej parcely č. X.“ vo výmere X m.“

So zreteľom na vyššie uvedené závery bola tým vylúčená možnosť žalobcov, domáhať sa ochrany vlastníckeho práva (ktoré mali nadobudnúť dedením) žalobou o určenie, že označený pozemok patrí do dedičstva po ich predchodcoch, resp. že ich predchodcovia boli v čase smrti jeho vlastníckmi.

Právna oblasť: Občianske právo

Právny inštitút: Vlastnícke právo, držba, vydržanie, dobromyseľná držba

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 40/1964 Zb. – § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 134 ods. 1 a ods. 2

8. K charakteru a poslaniu zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžr/84/2014 zo dňa 28. 1. 2016

Anotácia:

Predmetom preskúmvacieho konania v danej veci bolo posúdenie zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu, ktorý na základe uplatneného reštitučného nároku na navrátenie vlastníctva k pozemkom právny nárok oprávnenej osoby posúdil podľa § 3 ods. 1 písm. n) zákona č. 503/2003 Z. z. a z dôvodu, že oprávnenej osobe nemožno navrátiť vlastníctvo k pozemkom, bolo oprávnenej osobe priznané právo na náhradu za pozemky v podiele 1/1-ina z vlastníckeho podielu pôvodného vlastníka.

Právna veta:

Zákon č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom je jedným zo zákonov reštitučného charakteru, ktorého cieľom je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku. Reštitučné predpisy boli vydané s cieľom zmierniť následky niektorých majetkových krívd a majú uľahčiť uplatnenie nárokov oprávnených osôb, nie vylúčiť ich podľa všeobecných právnych predpisov. Zároveň si bol zákonodarca vedomý, že odstránenie všetkých krívd nie je reálne a že sa teda musí upokojiť len s nápravou niektorých, a preto výklad týchto právnych predpisov nemôže byť natoľko dogmatický a ústavne nekonformný, že by zakladal de facto voči niektorým osobám krivdy nové. Preto pri aplikácii reštitučných predpisov treba postupovať veľmi citlivo, aby nedošlo k ďalším krívdám.

Zákon č. 503/2003 Z. z. v § 1 upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb. a § 37 až § 39 zákona SNR č. 330/1991 Zb.). Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria a/ poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria a b/ lesný fond.

Reštitučné zákony nepredpokladajú (neprezumujú) ani jednu z podmienok stanovených v príslušných ustanoveniach jednotlivých zákonov (v danom prípade § 3 ods. 1 písm. d/ Zákona č. 503/2003 Z. z.), takže pre úspešné uplatnenie nároku musí oprávnená osoba preukázať uplatnený reštitučný titul.

Právna oblasť: Občianske právo

Právny inštitút: Reštitúcie, vlastnícke právo

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 503/2003 Z.z. – § 2 ods. 1, § 5 ods. 1 až ods. 3, § 3 ods. 1 písm. n), § 6 ods. 1 písm. d)

9. Premlčanie poisťného

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžso/62/2014 zo dňa 16. 3. 2016

Anotácia:

Podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania rozhodnutia žalovanej, je právna otázka, či platná právna úprava týkajúca sa premlčania spochybnených plnení vzniknutých na základe zák. č. 461/2003 Z. z. v oblasti sociálneho poistenia, bola riadne žalovanou aplikovaná aj na sociálne nedávkové konania. Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

Právna veta:

Žalobcom aplikované ustanovenia Občianskeho zákonníka na penále v oblasti práva sociálneho zabezpečenia, ktorých právnym základom je rozhodnutie prvostupňového orgánu o vyrubení (predpísaní) poisťného, je neprípustné, nakoľko Občiansky zákonník upravuje iba vzťahy založené na konsenze (dohode), kde základným právnym nástrojom je zhodný prejav vôle, t. j. dohoda alebo zmluva. Nakoľko v prejednávanej veci sa štátny orgán so žalobcom na platbe penále nedohodol, ale žalobcovi takúto povinnosť (ktorá mu okrem iného vyplýva zo zákona) predpísal jednotlivými prvostupňovými rozhodnutiami, mal sa žalobca pri otázke premlčania nárokov žalovanej riadiť hore uvedenými ustanoveniami zák. č. 461/2003 Z. z. a predložiť dôkazy o uplynutí 10 ročnej zákonnej lehoty. Nakoľko tak neurobil, nebolo možné priznať jeho odvolaniu úspech.

Právna oblasť: Občianske právo, Správne právo

Právny inštitút: Penále v oblasti práva sociálneho zabezpečenia, poisťné

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 40/1964 Zb. – § 100 a nasl., 461/2003 Z. z. – § 147 ods. 1

10. Naliehavý právny záujem na určení neplatnosti úverovej zmluvy

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Cdo 251/2015 zo dňa 16. 3. 2016

Anotácia:

Z hľadiska skutkového stavu bolo v preskúmvanej veci zistené, že navrhovateľ uzatvoril s veriteľom zmluvu o úvere, na základe ktorej mu bol poskytnutý úver zabezpečený zmluvou č. X. o zabezpečení záväzkov dlžníka prevodom vlastníckeho práva zabezpečovacím prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Následne navrhovateľ uzavrel s inou spoločnosťou ďalšiu zmluvu o úvere č. X., predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru za účelom dodatočných alebo ďalších stavebných úprav dokončených stavieb a ich údržbu. Tento sa navrhovateľ zaviazal splatiť, vrátane dohodnutých úrokov, príslušenstva a prípadných ostatných záväzkov s tým, že boli špecifikované nehnuteľnosti a podmienky poskytnutia a splácania úveru v uvedených článkoch zmluvy. Neskôr účastníci uzavreli zmluvu o zriadení záložného práva č. X. s určením predmetu zálohu a dohodnutými podmienkami v uvedených článkoch zmluvy. Neskôr došlo k výkonu záložného práva. Vlastníckou založených nehnuteľností sa stala nová vlastníčka.

Právna veta:

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd sa stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že určenie (vyslovenie) neplatnosti úverovej zmluvy (či už celkom alebo čiastočne) by neodstránilo stav právnej neistoty, t. j. nemohlo by zabrániť veriteľovi z tejto zmluvy domáhať sa vrátenia poskytnutého plnenia titulom bezdôvodného obohatenia, t. j. vrátenia toho, čo navrhovateľ podľa zmluvy dostal, resp. čo zaňho plnil niekomu inému (druhej veriteľke). Vyriešiť otázku, t. j. spor, či bolo plnené na existujúci alebo neexistujúci záväzok, možno len v (už prebiehajúcim) konaní o návrhu na plnenie. Takýto záver je namieste bez ohľadu na tvrdenia navrhovateľa o jeho neistote vo vzťahu k otázke či a komu dlhuje, ktorú možno riešiť práve v konaní o plnenie. V danom prípade neistota navrhovateľa nemohla plynúť ani z jeho obavy o strechu nad hlavou tak, ako uzavrel prvostupňový súd, lebo túto mohlo vyvolať len zriadenie záložného práva k predmetnej nehnuteľnosti a jeho výkon. Je pritom nepochybné, že pokiaľ ide o požadované určenie neplatnosti záložnej zmluvy v odvolacom konaní sa situácia zmenila v tom, že došlo k výkonu záložného práva na dobrovoľnej dražbe a k následnému vyznačeniu novej vlastníčky nehnuteľnosti – bytu v katastri nehnuteľností. Nebolo sporné, že navrhovateľ sa proti dobrovoľnej dražbe, ani proti platnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k bytu jeho terajšou, v katastri zapísanou vlastníčkou, na základe zmluvy z 21. septembra 2012, nijako nebránil. Preto je správny záver odvolacieho súdu, že určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva by žiadnu spornú otázku neriešilo, keď záložné právo bolo vykonané a obava zo straty vlastníckeho práva (strechy nad hlavou), čím existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení odôvodnil súd prvého stupňa, bola naplnená. K odstráneniu prípadného sporu medzi právnym a v katastri zapísaným stavom vo vzťahu k obnoveniu evidenčného statusu navrhovateľa ako vlastníka predmetnej nehnuteľnosti – bytu – nemôže slúžiť, tak ako konštatoval aj odvolací súd, určovací návrh o neplatnosť záložnej zmluvy.

Právna oblasť: Občianske právo procesné

Právny inštitút: Obsah žaloby, záložné právo, neplatnosť právnych úkonov, neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 160/2015 Z. z. – 137 písm. c), 99/1963 Zb. – § 80 písm. c)

11. Nadobúdanie vlastníctva

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 MCdo 5/2013 zo dňa 31. 3. 2016

Anotácia:

Zo skutkového stavu zisteného súdmi nižších stupňov je nesporné, že právni predchodcovia žalovaných sa stali vlastníkmi nehnuteľností na základe prídela uskutočneného podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. K zmene vlastníctva k predmetu prídela mohli v dobe do 26. januára 1955, kedy boli spísané zápisy o vyúčtovaní, dôjsť iba spôsobom predpokladaným vtedy platnou právnou úpravou, ktorou boli predovšetkým zákon č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník, iné všeobecne záväzné právne predpisy upravujúce (spravidla obmedzujúce) prevod vlastníctva, medzi ktoré patrili napr. zákon č. 139/1947 Sb., nariadenie č. X./1947 Sb., nariadenie č. 218/1949 Sb. a iné. Právna úprava v osobitných predpisoch bola vo vzťahu k vtedy platnému Občianskemu zákonníku úpravou špeciálnou, čoho dôsledkom bolo, že ustanovenia Občianskeho zákonníka bolo možné aplikovať iba vtedy, ak iná všeobecná právna úprava neustanovovala inak. Pre daný prípad to znamená, že pokiaľ ide o právny režim pozemkov, ktoré boli predmetom prídela, na prevod týchto pozemkov platila osobitná právna úprava a len vtedy, ak táto osobitná právna úprava neustanovovala inak, len vtedy bolo možné aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka. Nakoľko osobitná právna úprava neobsahovala ustanovenia o prevode vlastníctva (s výnimkou ustanovenia § 23 nariadenia č. 104/1945 Sb. - viď citáciu uvedenú vyššie), hoci obsahovala ustanovenia o právomoci bývalých národných výborov vyúčtovať majetok prídeltcov (§ 3 ods. 3 vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva č. 507/1950 Ú.v.), pri absencii všeobecne záväznej úpravy treba na daný prípad aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka. Je nesporné, že podľa vtedy platného práva pôda do výmery 50 ha mohla byť iba v súkromnom vlastníctve. Súkromné vlastníctvo však podľa § 9 vtedy platnej Ústavy Československej republiky mohlo byť obmedzené iba zákonom. Nakoľko však, okrem uvedeného, žiadna zákonná právna úprava týkajúca sa súkromného vlastníctva poľnohospodárskej pôdy nebola vydaná, na zmenu vlastníctva pôdy bolo treba aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka. Vyplýva to z ustanovenia § 110 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého vlastnícke pomery k pôde, založené na zásade «pôda patrí tým, ktorí na nej pracujú» spravujú sa občianskym zákonníkom, pokiaľ osobitné predpisy neustanovujú inak.

Právna veta:

Právo opustiť vec je súčasťou obsahu vlastníckeho práva a jeho podstatou je prejav vôle vlastníka nebyť naďalej vlastníkom veci. Právny úkon opustenia veci musí byť urobený slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne. Opustenie veci jej vlastníkom teda nepochybne zahrňuje vôľovú stránku tohto jednostranného právneho úkonu a musí naplňať tiež vôľu vzdať sa vlastníctva veci a jej fyzické opustenie (obdobne rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 48/2008). Prejav vôle o vzdaní sa vlastníckeho práva musí byť teda nepochybný a procesne dôkazné bremeno zaťažuje toho, kto tvrdí, že sa stal vlastníkom. V prípade pochybností o tom, či došlo k opusteniu veci a k zániku vlastníckeho práva, treba vychádzať z predpokladu zachovania vlastníckeho práva (čl. 11 Listiny základných práv a základných slobôd). Samotné neužívanie veci samo osebe ešte neznamená zánik vlastníctva spôsobom podľa § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Právna oblasť: Občianske právo

Právny inštitút: Vlastnícke právo, nadobúdanie vlastníctva

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 40/1964 Zb. – § 132 ods. 1

12. K sprístupneniu informácií týkajúcich sa výkonu kontroly v podniku

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Sžo/72/2015 zo dňa 1. 3. 2016

Anotácia:

Odvolačný súd, ako už bolo skôr uvedené, z administratívneho spisu zistil, že žalobca žiadal e-mailom o poskytnutie informácie podľa zákona o slobode informácií, o sprístupnenie celého spisu týkajúceho sa kontroly podnikateľa. Z predmetnej žiadosti jednoznačne vyplýva, že žalobca sa domáhal sprístupnenia celej spisovej dokumentácie týkajúcej sa vykonávania kontroly podľa zákona o slobode informácií.

Právna veta:

Najvyšší súd je toho názoru, že kategorické znenie ustanovenia § 11 ods. 1 písm. h/ zákona č. 211/2000 Z. z. o slobode informácií neumožňuje iný výklad obmedzenia sprístupnenia informácií týkajúceho sa výkonu kontroly, preto je ho potrebné nevyhnutne vykladať len v kontexte s účelom zákona (a článku 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky), podľa ktorého pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Jednotlivé osobitné predpisy vymenúva zákon o slobode informácií iba demonštratívne, nie taxatívne, a to v poznámke pod čiarou, z čoho nemožno vyvodiť, že ustanovenie § 11 ods. 1 písm. h/ zákona o slobode informácií sa nevzťahuje aj na kontrolu, či dohľad vykonávaný podľa zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Úvahy žalobcu v tomto smere nie sú legislatívne podložené, žalobca nemôže na základe demonštratívneho výpočtu osobitných predpisov v poznámke pod čiarou k ustanoveniu § 11 ods. 1 písm. h/ zákona o slobode informácií vyvodiť, že ak zákonodarca do demonštratívneho výpočtu osobitných predpisov, na ktoré sa toto ustanovenie vzťahuje, nezahrnul zákon o ochrane hospodárskej súťaže, predmetné ustanovenie sa na tento právny predpis nevzťahuje. Predmetné ustanovenie sa vzťahuje na tie konania, ktoré konkrétny osobitný zákon označuje za výkon kontroly, dohľadu alebo dozoru.

Právna oblasť: Ústavné právo, Právo na informácie

Právny inštitút: povinné osoby, infozákon, žiadosť o sprístupnenie informácií, slobodný prístup k informáciám

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 211/2000 Z. z. – § 2 ods. 1, § 11 ods. 1 písm. h), § 22 ods. 1, 136/2001 Z. z. – § 1, § 9 ods. 1

13. K povinnosti odvolacieho súdu odôvodniť zmenu výšky odškodnenia za bolesť alebo za sťaženie spoločenského uplatnenia priznanú rozsudkom súdu prvého stupňa

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 464/2015 zo dňa 25. 2. 2016

Anotácia:

V prejednávanej veci súdy odlišne vyjadrili mieru primeranosti zvýšenia náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorých sa domáhal žalobca.

Právna veta:

Ak odvolací súd mení súdom prvého stupňa priznanú výšku odškodnenia za bolesť alebo za sťaženie spoločenského uplatnenia z dôvodu, že za „primeranú“ považuje náhradu inú (nižšiu alebo vyššiu), musí v odôvodnení zmeňujúceho rozhodnutia vysvetliť dôvod potreby zmeny náhľadu na „primeranosť“. To znamená, že musí poukázať na určité konkrétne skutkové alebo právne významné okolnosti a s poukazom na ne vysvetliť, prečo a z akých dôvodov dospel k názoru, že „primeranou“ nie je náhrada, ktorú určil súd prvého stupňa, ale náhrada iná (nižšia alebo vyššia).

Zároveň úvahy o razantnosti zvýšenia alebo zníženia akejkoľvek náhrady sú vždy spojené s porovnaním dvoch údajov. Razantnosť zvýšenia alebo zníženia náhrady stúpa alebo klesá v závislosti od šírky rozpätia medzi týmito údajmi. Ak je prvý údaj privysoký, neodrážajúci reálny stav, a opravný súd za zodpovedajúci skutočnosti považuje údaj výrazne nižší, pri redukcii nevyhnutne dochádza k razantnému zníženiu. To však bez ďalšieho neznamená, že takéto razantné zníženie musí byť nevyhnutne nesprávne. Aj razantné zníženie (rovnako však aj zvýšenie) náhrady, pokiaľ má opodstatnenie v skutkových zisteniach súdu, môže byť prípustné. V opačnom prípade by vždy už prvostupňové rozhodnutie súdu o náhrade vopred určovalo (predznamenávalo) rámeč, v ktorom by sa musela pohybovať náhrada priznaná odvolacím súdom

Právna oblasť: Občianske právo, Medicína

Právny inštitút: Náhrada škody

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 40/1964 Zb. – § 444, 437/2004 Z. z. – § 11 ods. 1

14. K podmienkam prechodu vlastníctva na obce

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 307/2013 zo dňa 25. 2. 2016

Anotácia:

Zo spisu vyplýva, že súd prvého stupňa za základ pre svoje rozhodnutie považoval (aj) skutkové okolnosti významné pre vyriešenie otázky, či v čase rozhodnom pre prechod sporných pozemkov na navrhovateľa „mal“ národný výbor k sporným pozemkom právo hospodárenia.

Podľa názoru dovolateľov sa odvolací súd zužujúcim spôsobom zamerlal len na aplikáciu a interpretáciu § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. a vôbec neprihliadol na bližšiu špecifikáciu práva hospodárenia, ktorú podáva ustanovenie § 4 ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb.

Právna veta:

Zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o majetku obcí“) k reálnemu prechodu vlastníckeho práva vyžaduje splnenie viacerých, zákonom presne stanovených podmienok. Ich splnením sa vytvára osobitné právne postavenie určitého druhu majetku, ktorý podlieha režimu prechodu vlastníckeho práva zo štátu na obec. Odhliadnuc od právneho režimu hnutelností patriacich orgánom miestnej štátnej správy je zrejmé, že § 2 ods. 1 Zákona o majetku obcí pre prechod majetku do vlastníctva obcí vyžaduje, aby išlo o: a/ majetok štátu, b/ ku ktorému patrilo ku dňu účinnosti zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon č. 369/1990 Zb.“) právo hospodárenia národným výborom, na území ktorých sa nachádzajú.

Pokiaľ odporcovia namietajú, že nestačí, aby národnému výboru k určitému majetku právo hospodárenia len „patrilo“, ale aj to, aby bolo reálne „vykonávané“, dovolací súd konštatuje, že takáto podmienka z textu § 2 ods. 1 Zákona o majetku obcí nevyplýva. Toto ustanovenie neuvádza odkaz na Zákon č. 369/1990 Zb. za účelom bližšieho vymedzenia obsahových znakov („vlastností“) práva hospodárenia k majetku štátu; účelom predmetného odkazu bolo stanoviť časové hľadisko, ktoré je významné pre prechod majetku štátu na obec. Zvolené legislatívne riešenie malo za cieľ (ako zásadu) vyjadriť, že ak 24. novembra 1990 (deň účinnosti Zákona č. 369/1990 Zb.) patrilo národnému výboru k určitému majetku právo hospodárenia, prešiel tento majetok 1. mája 1991 (deň účinnosti Zákona o majetku obcí) do vlastníctva obce.

Právna oblasť: Vlastnícke právo, Samospráva

Právny inštitút: majetok obcí, prechod vlastníctva na obce, samospráva obce

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 138/1991 Zb. – § 1 ods. 1, 2 ods. 1 a ods. 7, 369/1990 Zb. – § 4 ods. 3

15. Určenie miestnej príslušnosti správcu dane

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžf/31/2015 zo dňa 5. 4. 2016

Anotácia:

Medzi účastníkmi je predovšetkým sporná skutočnosť určenia miestnej príslušnosti správcu dane, ak sa jeho sídlo pred alebo počas výkonu daňovej kontroly preukázateľne zmenilo.

Právna veta:

Ak daňová kontrola ako špecificky vymedzený úsek správy daní začala pred zmenou zákonných kritérií na určenie miestnej príslušnosti správcu dane, potom túto daňovú kontrolu vrátane doručenia rozhodnutia vydaného právoplatne vo vyrubovacom konaní dokončuje pôvodný správca dane bez ohľadu na zmenu uvedených zákonných kritérií. Avšak, ak sa daňová kontrola začne po zmene zákonných kritérií na určenie miestnej príslušnosti správcu dane, potom je irelevantné, a to aj s prihliadnutím na zásadu efektivity a hospodárnosti daňového konania, že skoršie daňové kontroly vykonáva už konkrétne, pred zmenou zákonných kritérií miestne určený správca dane.

Právna oblasť: Správne právo, Daňové právo

Právny inštitút: Daňová kontrola

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 563/2009 Z. z. – § 165 ods. 2, 511/1992 Zb. – § 3 ods. 12